

Ongedierte- bestrijding in grootkeukens

Summary

Pest control in kitchens of hospitals, nursing-homes, etc. requires an extensive inventory of measures to be taken, a well-planned preparation and information of parties concerned, before the actual pest control action can be executed.

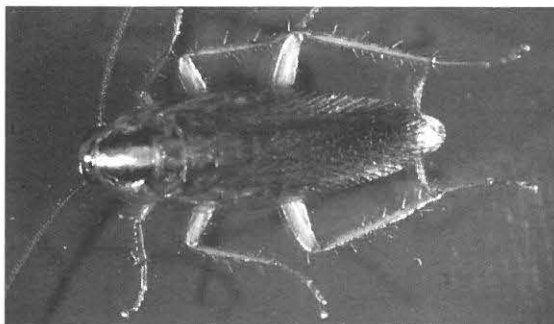
It requires a well educated, well trained team of pest control technicians, supervised by a pest control officer to obtain 100% result.

Inleiding

Het komt nog al eens voor dat insecten of mijten tot ontwikkeling komen in voorraden voedingsmiddelen. Op plaatsen waar restanten voedingsmiddelen enige tijd blijven liggen of op plaatsen waar vanwege de moeilijke bereikbaarheid slechts af en toe kan worden schoongemaakt, kunnen hinderlijke of schadelijke insecten en mijten zich naar hartelust vermenigvuldigen.

Plaagdieren die in grootkeukens worden aangetroffen kan men in een aantal categorieën verdelen:

- **voorraadaantasters** zoals broodkevers, graanklanders, graankevers, vruchtmotten, schimmelmijten, vleesvliegen
- **vochtminnende mijten of insecten** zoals stofluizen, zilvervisjes, drekvliegjes, diverse keversoorten
- **hinderlijke insecten** zoals kamenvliegen, muggen, fruitvliegjes, faraomieren
- **gezondheidsaantasters** zoals ratten, muizen, kakkerlakken.

bestrijding van kakkerlakken een kwestie van organisatie

In dit artikel wordt ingegaan op de maatregelen die kunnen worden genomen ter voorkoming van de vestiging van plaagdieren en verschillende aspecten bij de bestrijding ervan.

Wat kan het personeel zelf?

Over schoonmaken zal in dit verband weinig nieuws te melden zijn. Iedere dag dient men in een keuken de werkvlakken schoon te maken. Dit in verband met de mogelijke besmetting van etenswaren door bacteriën. Daarnaast wordt de keuken zeer geregeld schoon gehouden, te weten o.a. de vloeren en de tegelwanden. Toch is het wellicht goed er hier nog eens op te wijzen, dat er veel schuilplaatsen zijn in een keuken die voor de mens niet of zeer moeilijk toegankelijk zijn, maar waar insecten en mijten zich uitstekend schuil kunnen houden. Het zal niet eenvoudig zijn en soms moet bepaalde apparatuur daarvoor gedeeltelijk worden ontmanteld, maar toch is het noodzakelijk dat op deze plaatsen voedselresten e.d. worden verwijderd. Niet dat zich dan nooit meer insectenproblemen in een keuken kunnen voordoen, maar een goede dierplaagbestrijding begint altijd met het betrachten van een zo groot mogelijke properheid. Hiermee is al gezegd dat het optreden van bijvoorbeeld kakkerlakken in een keuken niet verwijtbaar is aan het personeel. Met alleen goed schoonmaken voorkomt u dat niet en roeit u een plaag van kakkerlakken ook niet uit. Wel zorgt u er daarmee voor dat de aantallen kakkerlakken niet ongebreideld toenemen en de toege-

paste bestrijdingsmiddelen een optimaal effect opleveren.

Noodzaak van determinatie

Voordat besloten wordt om bij optredende dierplagen over te gaan tot het gebruik van bestrijdingsmiddelen is het noodzakelijk vast te stellen wat de naam van de plaagdiersoort is. Dit dient door een entomoloog (insectendeskundige) te gebeuren. Aan de hand daarvan kan worden nagegaan wat de leefwijze van de diersoort is en de oorzaak van de ontwikkeling of de aanwezigheid ervan. Vervolgens kan worden nagegaan of bestrijding met chemische middelen nodig is, of dat kan worden volstaan met het nemen van werings-, sanerings- of bouwtechnische maatregelen. Het kan ook mogelijk zijn, dat een fysieke bestrijding met warmte of vrieskoude of door vochtbestrijding tot de mogelijkheden behoort.

Wanneer professionele ongediertebestrijder inschakelen?

De bestrijding met chemische middelen van bepaalde diersoorten zoals bruine ratten, huismuizen, kakkerlakken, faraomieren of ovenvisjes dient plaats te vinden door een professionele bestrijder. Dierplaagbestrijders krijgen een vakopleiding bij de Stichting Vakopleiding Ongediertebestrijding te Wageningen (een organisatie opgezet door gemeenten, ongediertebestrijdingsbedrijven en de rijksoverheid).

Het af en toe leegspuiten van spuitbussen geeft in een grootkeuken geen oplossing. Mogelijk zal de dierplaag zich daarmee (tijdelijk) naar een ander deel van de keuken verplaatsen. Een SVO-gecertificeerde bestrijdingstechnicus kan u wel van uw probleem afhelpen. Hij of zij zal daarbij bestrijdingsmiddelen moeten gebruiken, maar wel op een manier die verantwoord is met betrekking tot de plaatsen waar voedingsmiddelen worden bereid. Die bestrijdingstechnicus zal ook kunnen zeggen of het probleem wellicht zonder de toepassing van chemische bestrijdingsmiddelen is op te lossen. Goede contacten met een deskundig ongediertebestrijdingsbedrijf zijn voor de beheerder van een grootkeuken van belang. Ongediertebestrijding brengt in een aantal gevallen met zich mee dat de voedselproductie tijdelijk moet worden stopgezet. Er moeten afspraken worden gemaakt over hoe en wanneer er een bestrijdingsactie kan plaatsvinden. Wat er ontruimd moet worden en welke plaatsen toegankelijk gemaakt moeten worden. Ook de ventilatietijd, meestal 2 uur, moet bij het keukenpersoneel bekend zijn. Tenslotte moet de opdrachtgever weten met welke middelen de bestrijder werkt en wat de eventuele gevaren zijn van de toepassing van deze middelen.

Waarmee kan de afdeling Bestrijding van Dierplagen helpen?

Over de noodzaak van een juiste determinatie werd hierboven reeds gesproken. De Afdeling

heeft entomologen in dienst die hierbij behulpzaam kunnen zijn. Een goed verpakt monster met daarbij enige informatie over de plaats waar de plaagdieren zijn aangetroffen kan gezonden worden aan de afdeling Bestrijding van Dierplagen, Postbus 350, 6700 AJ Wageningen. U ontvangt vrijwel altijd binnen 2 à 3 dagen informatie over de diersoort en over hoe een bestrijding het best kan plaatsvinden.

Wanneer de soort is vastgesteld is het ook mogelijk dat medewerkers van de Afdeling in praktijkgevallen waarbij complicaties zijn opgetreden of naar alle waarschijnlijkheid zullen optreden een inspectiebezoek ter plaatse afleggen. In overleg met het management en de bestrijdingstechnicus zullen dan de noodzakelijke te nemen maatregelen worden vastgesteld. In het advies zal altijd aandacht worden besteed aan de preventieaspecten en ook bouwkundige zaken zullen daarin worden meegenomen. Informatie over de toe te passen bestrijdingsmiddelen en de voorzorgsmaatregelen die daarbij moeten worden getroffen zullen met het management worden doorgesproken.

De afdeling Bestrijding van Dierplagen wil bemiddelen tussen opdrachtgever en uitvoerder en wil dat de ongediertebestrijding op een goede, professionele manier plaatsvindt, waarbij geen schade wordt toegebracht aan de volksgezondheid en het milieu.

afdekken apparatuur

schuilplaatsen toegankelijk maken

Goede afspraken met de bestrijdingstechnicus

Als er een bestrijding met chemische middelen zal worden uitgevoerd moet vooraf een **inventarisatie** van de verspreiding binnen het gebouw worden uitgevoerd. Er dient te worden bepaald wat wel en wat niet behandeld moet worden.

Ook dient te worden afgesproken wat het keukenpersoneel moet doen voordat de bestrijders aan de slag kunnen gaan.

Schoonmaakwerkzaamheden, maar ook het **toegankelijk maken van schuilplaatsen** van insecten, **veilige opslag van levensmiddelen** enz.

Wanneer alle voorbereidende werkzaamheden naar behoren zijn uitgevoerd mag een goed resultaat van de bestrijding worden verwacht.

Contract

Het verdient aanbeveling vooraf (een) offerte(s) aan te vragen. Daarin worden meestal de volgende bepalingen opgenomen:

- werkafspraken
- tijdsduur van de behandeling
- inzet mankracht
- soort bestrijdingsmiddel en werkzame stof
- hoeveelheid te gebruiken middel
- inbegrepen controle(s)
- inbegrepen eventueel noodzakelijke nabehandeling(en)
- afspraken over periodieke controles daarna.

Weringsmaatregelen

Als de bestrijding is afgerond verdient het aanbeveling om weringsmaatregelen te nemen ter voorkoming van herinfecties.

Deze kunnen bestaan uit:

- het dichtmaken van kieren en naden en het ontoegankelijk maken van andere schuilplaatsen
- het voorkómen dat op, onder machines of in "dode" hoeken restanten grondstoffen of levensmiddelen langdurig blijven liggen (dit zijn voedingsbodems voor voorraadaantastende insecten)
- het voorkómen dat plaagdieren het gebouw binnendringen
- het opnemen van aangepaste clausules in het schoonmaakcontract
- binnenkomende voorraden controleren op het vóórkomen van plaagdieren
- het gebruik van vallen of andere systemen ter signalering van plaagdieren

Als nazorg zijn periodieke inspecties van belang, waarbij hulpmiddelen worden gebruikt om plaagdieren snel te signaleren. Bestrijdingsmiddelen zullen uitsluitend mogen worden toegepast als dat nodig is en dan alleen op een vakbekwame wijze. Dit geldt zowel voor de bestrijding van insecten als voor die van ratten en muizen.

ir. J.T. de Jonge en A. Balkstra.